

4. ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМ «ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ФАКТОР ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИПУСКНИКІВ ВНЗ».

Волковецька С. В.,

кандидат юридичних наук

доцент кафедри соціальних комунікацій та права, ІФНТУНГ.

ВОЛКОВЕЦЬКА С. В.

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В ДУСІ ПАТРІОТИЗМУ – НЕОБХІДНА УМОВА УСПІШНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.

Постановка проблеми . В роботі досліджується необхідність правового виховання української молоді, яке розглядається як необхідна умова реальної демократії та розбудови успішної української держави.

Актуальність проблеми . Зумовлена з одного боку визначальним місцем освіти в суспільному житті, а з іншого боку ключовою роллю молоді у формуванні успішної, модерної майбутньої української держави.

Ключові слова: Правове виховання молоді, патріотизм, дотримання законності, право, правове суспільство.

Незаперечним фактом сучасного світу є вплив освіти на формування громадянина. Це стосується всіх часів і народів, Україна тут не є і не може бути винятком.

В той же час для відновленої української держави особливе значення має правова освіта молоді. Чому? Відповідь на це питання має декілька аспектів.

Перший аспект – історичний. Останній період української історії до проголошення незалежності був пов'язаний з радянсько-московським комуністичним тоталітаризмом. За комуністичних часів виросло декілька поколінь, які сформувались в умовах диктату партійної комуністичної верхівки, де право, закон були поняттями чисто умовними і формальними. Всі правовідносини регулювалися головним арбітром - комуністичною партією, що

було закріплено ст. 6 так званої Конституції СРСР, та відповідно УРСР. Звісно, про ніяку демократію, яка означає народовладдя не могло бути і мови.

24 серпня 1991 року Україна проголосила свою державну незалежність, яка була підтверджена на Всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року. Україна постала перед світовим товариством, як держава яка однозначно задекларувала демократичний вектор свого розвитку. Але декларації, наміри це є одне, реальність виявилася досить не простою враховуючи недавню нашу історію та антидемократичний характер суспільства з якого вийшли всі колишні радянські республіки. Ще з римського права відомо, що «шлях до демократії лежить через виконання законів» (М.Т. Цицерон). Так само, як і інші положення римського права «*Yusticia fundamentum regnorum*» (правосуддя – основа держави) та «*Dura lex, sed lex*» (поганий закон, все ж закон).

В цьому якраз була і залишається основна проблема для молодій українській держави: суспільство не могло одразу перейти до регулювання правом, законом своїх відносин з такою історичною недемократичною спадщиною. При цьому законодавчих актів, особливо політичних заяв, навіть міжнародного характеру про формування нової правової української держави не бракувало. Яскравим прикладом цього може бути Конституція України, яка була прийнята 1996 року. Але це зовсім не означало, що суспільство стало жити, за Конституцією та законами, які конкретизують її положення. Історичний досвід посттоталітарних країн засвідчує, що потрібен певний період, щоб перейти від тоталітаризму до реальної демократії – так званий перехідний період. Цей період для різних країн є різним. Так країни колишнього радянського блоку – Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина та інш., а також балтійські країни колишні радянські республіки Литва, Латвія, Естонія пройшли його швидше. На це були історичні причини. В названих країнах були більш виразні державні традиції, в ХХ столітті вони були незалежними державами. В Україні цей процес затягнувся, що слід розглядати як наслідок багатовікової бездержавності нашого народу з одного боку та

пануванням імперської Росії з притаманним їй тоталітарним політичним режимом на більшій частині українських земель.

Причини є зрозумілими, але завдання полягає в тому, щоб найбільш активна частина українського суспільства усвідомила необхідність і потребу жити за законом і керуватися його нормами. До сьогодні є розповсюджено хабарництво, як безпосереднє, так і політичне. Особливо негативну роль в цьому відіграє українська олігархія: володіючи величезними фінансовими ресурсами отриманими, як правило незаконним способом, вони є гальмом не тільки економічного але і політичного розвитку України. Не допускаючи конкуренції, що є основою вільної економіки, вони гальмують формування малого і середнього бізнесу маючи значні фінансові ресурси, олігархи в Україні контролюють більшість політичних партій і таким чином здійснюють політику України у своїх інтересах. Згадуваний нами римський політичний діяч М.Т. Цицерон говорив, що «нема потворнішої форми правління, ніж правління найбагатших». Не будемо з'ясовувати причини засилля олігархії в Україні, це виходить за межі нашого завдання. Однак цей факт можна розглядати як результат низької політичної культури та правосвідомості українських громадян. Відомий факт, що кожний народ має ту владу яку заслуговує. І, якщо на сьогодні маємо засилля олігархічних кланів, то це лише означає, що суспільство їм дозволило. З іншого боку якщо запитати будь кого з громадян країни чи згодні вони з владою олігархів, то навіть без проведення опитування можна стверджувати, що більшість громадян висловилися б негативно. А це означає за великим рахунком, що демократія (воля народу) не є визначальним чинником української політики, як це мало би бути при справжньому народовладді.

Приведені вище міркування підсилюють думку про необхідність правової освіти у всеукраїнському масштабі. Особливо це стосується молоді, будівничих України які найбільше зорієнтовані на майбутнє.

Правова освіта — це структурна складова освіти в Україні, процес набуття правових знань, навичок та вмінь, формування поваги до права, закону, прав та

свобод людини, відповідних правових орієнтацій та оцінок, правових поведінкових установок та мотивів правомірної поведінки тощо. Це повною мірою стосується підготовки кадрів нафтогазового комплексу з врахуванням його специфіки. На нашу думку особливе значення тут матимуть юридичні аспекти природокористування, використання надр, процеси переробки нафти і газу та пов'язані з ними екологічні проблеми. В цьому плані важливими є такі юридичні дисципліни, як підприємницьке право, екологічне право, земельне право, трудове право.

Окрім загальної правової підготовки, обізнаності з правами та обов'язками громадян в демократичному суспільстві, правовою системою українського суспільства в цілому, правова освіта студентської молоді повинна включатися в комплекс заходів виховного характеру. Навчання має спрямовуватися на набуття студентами обсягу правових знань та навичок, вміння застосувати їх на практиці при реалізації своїх прав і свобод, а також виконання покладених на них, як спеціалістів в конкретній сфері обов'язків.

В складних умовах переходу України до демократії особливо гострою стає проблема виховання громадян на засадах толерантності по відношенню до інших соціумів. Освіта стає надзвичайно важливим і дійовим важелем впливу на формування інтелекту молодої людини, яка стане не тільки кваліфікованим спеціалістом, але й вільною людиною, яка володіє почуттям особистої гідності, та відповідальності. Якраз гідність і відповідальність не дозволить спеціалісту приймати чи погоджуватися з рішеннями, які йдуть в розріз з його особистими переконаннями, наприклад наносячи шкоду суспільству через негативні економічні чи екологічні наслідки.

Освіта повинна спрямовувати розвиток особи студента в бік сприйняття ним демократичних цінностей та направляти його зусилля на участь у формуванні інститутів громадянського суспільства, формування позиції негативного ставлення до неправових способів вирішення проблем. Коли ми говоримо про формування особистості, то мусимо добитися того, щоб для майбутнього спеціаліста правовий підхід до вирішення будь-якого питання чи

то виробничого чи особистого характеру був внутрішнім переконанням, імперативом його поведінки. Відповідно навчальний процес повинен забезпечуватися викладачами з аналогічними підходами, небайдужими до стану освіти молоді.

При цьому варто відійти від формального викладання юридичних дисциплін до навчання, яке забезпечує ґрунтовне засвоєння правових знань на практиці. Це, зокрема, можливо за умови активної позиції студента, його особистої зацікавленості та користування ним сучасним технологічним інформаційним арсеналом.

В попередніх наших публікаціях [1, 2, 3] наголошувалося на необхідності безперервної правової освіти починаючи з дошкільних закладів у формі ігор та відповідних мультфільмів. Така освіта мала б продовжуватися і в школі, починаючи з початкових класів і завершуватися у вищих навчальних закладах з врахуванням їх специфіки (в даному разі нафтогазовий профіль). Тільки в цьому випадку при відповідному рівні і відношенні викладачів ми можемо розраховувати на випуск спеціалістів – гідних громадян правової держави, яку хочемо мати.

На нашу думку, система вищої освіти повинна виховувати патріотів України, освіта повинна давати можливість всебічно розвиватись студентам, як молодим особистостям. В університеті повинні діяти різні програми для студентів, де кожен може знайти своє місце, що дасть можливість студентам розкрити свої можливості, реалізувати набуті знання. Зокрема, для організації навчального процесу необхідно:

- запровадити активні форми навчання з правових дисциплін, основними з яких є тести, ділові ігри, дебати сторін, створення практичних ситуацій із розподілом ролей, проведення науково-практичних обговорень суспільно-політичних проблем;

- розробити комплекти навчальних матеріалів, що надають можливість отримати більш ґрунтовні знання в сфері авторського, корпоративного, інформаційного права;

- запровадити дистанційну форму навчання з правових дисциплін, що надасть змогу студентам заочної форми навчання оволодіти фаховими знаннями за допомогою телекомунікаційних систем;

- запровадити в університеті інноваційні моделі навчання, використовувати майстер-класи у галузі правознавства.

Основними перевагами майстер-класів є поєднання активних форм навчання з використанням сучасних інформаційних технологій, індивідуальної роботи, набуттям та закріпленням практичних знань та навичок.

Результатом правової освіти повинно бути найперше внутрішнє переконання студента майбутнього спеціаліста в тому, що лише на підставі закону, права зможемо побудувати омріяне, успішне суспільство. Відтак вміння користуватися на практиці і в житті законодавчою базою. І третій дуже важливий момент – україноцентричний підхід до оцінки будь-якої ситуації, як в політиці так і в житті в цілому. Це більше світоглядна категорія. Але такий підхід означатиме пріоритет загальнонаціональних цінностей, коли основним критерієм виступають інтереси цілої української спільноти це і є український патріотизм, який повинен стати невід’ємною частиною світогляду молодого українського громадянина. Він має включати в себе і глибокі знання української історії – культури, духовності українського народу у різноманітних її виявах: літературі, традиції, релігії і т.і.

Таким чином, правове виховання молоді повинно бути тісно пов’язане з її патріотичним вихованням вони справді тісно переплітаються, доповнюють одне одного. В певному розумінні вірною буде думка про те, що жити і діяти за законом на основі права є патріотично і навпаки. Якщо ти насправді патріот то ти повинен дотримуватися закону, а не порушувати його. Правова освіта повинна бути ключовою в системі освіти в Україні.

Анотація. В статті розглядається питання правової освіти у вищих навчальних закладах нафтогазового профілю. Визначається її ключова роль в системі підготовки кадрів поряд з фаховою підготовкою. Аналізуються

особливості правової освіти у вишах такого профілю. Пропонуються комплексний підхід до питань правової підготовки спеціалістів, який включає в себе відповідний рівень викладання юридичних дисциплін, мотивацію студентів та різні форми навчання. Наголошується на необхідності неперервності правової освіти.

Література:

1. Волковецька С.В. Потреби безперервної правової освіти в Україні// Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. – м. НВ, 2008. - № 4 – С. 56-57.
2. Волковецька С.В. Правова освіта і демократизація навчального процесу в контексті КМСОНП // Матеріали наукової конференції ІФТУНГ. – Івано-Франківськ: Факел, 2009. – С. 235-237.
3. Волковецька С.В. Правові аспекти реформування освіти в Україні в контексті євроінтеграції // Всеукраїнська науково практична конференція «Розвиток соціальних комунікацій та правове регулювання модернізації освіти в контексті євроінтеграції України» Івано-Франківськ, 2015 – С. 141-147.
4. Волковецька С.В. Філософські та правові аспекти формування гуманітарно-комунікативної культури фахівців нафтогазової галузі// Внутрішньоуніверситетська науково-методична конференція «Деякі аспекти формування правової культури студентів ІФНТУНГ». Івано-Франківськ, 2016 – С. 10-11.